

PRIKAZ PRIRUČNIKA MIRNE BRATULIĆ *FOUND IN TRANSLATION*

Vesna Belić*

Filozofski fakultet u Zagrebu

Mirna Bratulić

Found in Translation: Handbook With Exercises

Hrvatska sveučilišna naklada, Zagreb, 2010.

Sredinom 2010. godine izašao je u izdanju Hrvatske sveučilišne naklade priručnik *Found in Translation* zajedno s priručnikom za nastavnike koji je napisala Mirna Bratulić. Po svojoj se koncepciji razlikuje od priručnika koji se nude jer se, koristeći kontrastivni pristup, oslanja na uporabu materinskoga jezika (J1) te u komunikacijski model uvodi različite oblike vježbi prevođenja što posljednjih desetljeća nije bilo uobičajeno. Da naziv ne bi predstavljao kamen spoticanja, treba reći da ovo nije priručnik koji se bavi problemima prevođenja, niti je namijenjen razvijanju prevoditeljskih vještina.

Koristeći kontrastivni pristup, njegova je koncepcija takva da se u usvajanju stranoga jezika mnogo više koristi vježbe prevođenja. Naime u poučavanje engleskoga jezika uvodi različite vježbe prevođenja u oba smjera te tako učenike/studente upućuje na kontrastivno promatranje stranoga i materinskoga jezika što doprinosi osvještenijem pristupu i razumijevanju kako stranoga tako i materinskoga jezika.

Dobro je poznato da je komunikacijski pristup poučavanju stranoga jezika gotovo posve istisnuo uporabu materinskoga jezika u nastavi stranoga jezika (J2) pa tako i svaki oblik prevođenja. Prevođenje je dugo imalo ključnu mjesto u poučavanju jezika ali je zbog klasičnoga pristupa koji je kroz povijest prevladavao u nastavi latinskoga i grčkoga

---

* Vesna Belić, Filozofski fakultet u Zagrebu, Odsjek za anglistiku; vbeli@ffzg.hr

postalo prilično omraženo među metodičarima i učenicima. Razvojem novih pristupa u glotodidaktici u kojima je težište na komunikacijskoj funkciji i interaktivnom sudjelovanju učenika, prevođenje je izgubilo svoje mjesto u poučavanju stranoga jezika. Kao što autorica udžbenika kaže, prevođenje teških književnih tekstova bilo je zamorno i dosadno za učenika. Naime, stari pristup prevođenju oslanjao se na dvije vještine: čitanje i pisanje. Naglasak je bio na „točnosti prijevoda“ i gramatičkoj ispravnosti, komunikacijski je aspekt bio potpuno zanemaren.

Od 2000. godine sve se više propituje je li doista opravdano posve izbaciti materinski jezik iz učionice stranoga jezika. Nedvojbeno je da prevođenje produbljuje naše razumijevanje materinskoga jezika i pomaže nam u usvajanju stranoga jezika na što su ukazali Duff (1990), Tudor, (1987) i drugi. Novi pristupi prevođenju potvrđuju da se prevođenje može vrlo dobro uklopiti u nastavu stranoga jezika u kojoj je težište razvijanje komunikacijske kompetencije. Autorica u predgovoru kaže : „Prevodimo li u sebi, u pisanom obliku, u govoru, svjesno ili nesvjesno, mi neprestano prevodimo – na ulici, u banci, u trgovini. Prijevod je dio naše svakodnevice – pa nije li onda normalno rabiti prevođenje u učenju jezika?“ Doista, prevođenje je u svojoj suštini usmjereno na komunikaciju i komunikacija mu je krajnji cilj.

Priručnik Mirne Bratulić Found in Translation uz koji dolazi i priručnik za nastavnike Teacher's Book podijeljen je u devet poglavlja iza kojih slijedi glosar i rješenja, ne samo gramatičkih i leksičkih zadataka, već su ponuđeni i prijevodi. Tako učenici/studenti mogu uspoređivati prijevode i argumentirano braniti određena rješenja. Izbor tekstova i koncepcija vježbi u priručniku podržavaju interaktivnu nastavu i omogućuju daljnje usvajane gramatike i vokabulara. U prvome se dijelu svakog poglavlja obrađuje određeni dio gramatike. Gramatička pitanja koja se obrađuju su: interpunkcija, pisanje maloga i velikoga početnog slova, prijedlozi i čestice, pridjevi, prilozi, članovi, glagolska vremena i načini, itd. U vježbama se učenici potiču da samostalno uočavaju jezične pojavnosti. U tom se dijelu utvrđuje i proširuje znanje iz pojedinih područja gramatike s kojima su učenici/studenti već upoznati. Drugi dio svakoga poglavlja sadrži više kraćih tekstova različite tematike i specifičnih jezičnih pojavnosti. U tom se dijelu obrađuju kolokacije, složenice, različiti jezični registri i stilovi, neologizmi, itd. Ti se tekstovi mogu koristiti na različite načine u razvijanju usmene i pisane

komunikacijske kompetencije. Na primjer, hrvatski se tekst može prevesti na engleski jezik ili se može samo prepričati na engleskome, pisano ili usmeno, zatim učenici/studenti mogu raditi u manjim skupinama, pa potom usporediti prijevode. U prevođenju nastavnik može staviti težište na vježbanje specifičnoga vokabulara ili gramatičkoga problema. Premještanjem događaja u neko drugo vrijeme mogu se vježbati vremena ili neki drugi aspekt gramatike, npr. uporabu aktiva i pasiva, pri čemu će učenici sami uočavati razlike između dvaju jezika. Primjenom dobro osmišljenih glotodidaktičkih pristupa, prevođenje može biti vrlo komunikacijski usmjerena, interaktivna i kreativna aktivnost. U procesu prevođenja učenici sami rješavaju probleme i uočavaju razlike i sličnosti između materinskoga i stranoga jezika što produbljuje njihovo razumijevanje tih jezika. Autorica napominje da je na nastavniku da „stalno osvještuje ideju da svaki tekst može biti ispravno preveden ne na jedan, nego na mnogo različitih načina“.

Ovaj je priručnik prikladan za višu srednju razinu kada su učenici/studenti već dobro ovladali gramatikom i usvojili dovoljno široki vokabular. Iako autorica kaže da bi se mogao rabiti i ranije, u višim razredima osnovne škole, postoji više argumenta zašto prevođenje u nastavi stranoga jezika nije poželjno kada se radi o mladem uzrastu ili učenicima koji još nisu stekli određenu razinu jezične kompetencije na stranome jeziku. Na višim razinama prevođenje kao sastavni dio učenja jezika može biti poticajno za učenike/studente i predstavljati izazov. Priručnik bi se mogao koristiti kao dodatni materijal u trećim i četvrtim razredima srednjih škola te u nastavi engleskoga kao stranoga jezika na fakultetima i akademijama te veleučilištima. Dobro je što ostavlja dosta prostora nastavnicima da kreativno osmisle kako će ga koristiti.